

فرا تحلیل مطالعات عوامل و راهکارهای جذب مردم برای توسعه ورزش همگانی در ایران

محمد حیدری^۱، علی صابری^۲، غلامعلی کارگر^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران، ایران
۲. استادیار مدیریت ورزشی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران، ایران*
۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه علامه طباطبائی، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۸/۱۹

چکیده

هدف از این تحقیق فرا تحلیل مطالعات عوامل و راهکارهای جذب مردم برای توسعه ورزش همگانی در ایران طی سال های ۱۳۸۴-۹۴ بود. از این رو، از ۳۷ مقاله منتشر شده در نشریات معتبر داخلی، به عنوان جامعه آماری استفاده شد و از بین این جامعه آماری، تعداد ۱۷ مقاله برای اشتراک در مؤلفه های پژوهش ها، روش نمونه گیری صحیح، روش آماری مرتبط و کیفیت مقاله، برای فرا تحلیل ارزیابی شد. از این بین، ۴۸ مؤلفه مشترک در ۱۷ تحقیق استخراج گردید و سپس برحسب اندازه اثر و توان آزمون مؤلفه های پژوهش ها، مؤلفه های ۱۴ مقاله در نرم افزار فرا تحلیل وارد شدند. در این تحقیق از نرم افزار جی پاور و فرا تحلیل برای تعیین میزان اندازه اثر و توان آزمون های آماری مؤلفه های استخراج شده و نیز آزمون تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی تفاوت میانگین مؤلفه ها و اولویت بندی آنها استفاده شد. نتایج تحلیل میزان اندازه اثر محاسبه شده نشان داد تمام مؤلفه های استخراج شده از پژوهش ها، اندازه اثر و توان آزمون آماری زیادی دارند. همچنین نتایج آزمون F نشان داد که بین مؤلفه های استخراج شده از مقالات تفاوت معناداری وجود دارد. عوامل شناسایی شده عبارت بودند از: رسانه و توسعه ورزش همگانی، اماکن، تأسیسات و تجهیزات، آموزش و آگاه سازی، مسئولان و برنامه ریزان، منابع مالی و انسانی برای ورزش همگانی، انگیزه سلامت جسمانی برای ورزش همگانی و انگیزه پیشرفت و درمان برای ورزش همگانی. با توجه به نتایج پژوهش، برنامه ها باید در راستای تقویت زیرساخت های ورزش همگانی برنامه ریزی و طراحی استراتژی شوند و در مورد ورزش نیز طرحی مشابه طرح تحول نظام سلامت تدوین شود و در مرحله بعد در صدد تأمین منابع مالی و انسانی متخصص گام برداشته شود.

واژگان کلیدی: فرا تحلیل، توان آزمون آماری، اندازه اثر، توسعه ورزش همگانی

مقدمه

با پیشرفت روزافزون علم و فناوری، مدیریت و برنامه‌ریزی نقش مؤثرتری در سازمان‌های اجتماعی و اجرایی پیدا کرده است. صاحب‌نظرانی که برای رشد و شکوفایی اقتصادی، پیشرفت علم و فناوری، رسیدن به رفاه همگانی و بهبود شرایط زندگی، توسعه را تنها راه اصولی و منطقی برمی‌شمارند و دولت‌مردان را به حرکت در چهارچوب برنامه‌های توسعه تشویق می‌کنند، به کرات در این مورد سخن گفته‌اند (جوادی پور و همکاران، ۱۳۹۱). در فرایند توسعه، داشتن نیروی انسانی سالم و جامعه‌ای که بیشتر افراد آن از عمر طولانی همراه با سلامتی برخوردار باشند، از شاخص‌های مهم توسعه انسانی و فرهنگی به حساب می‌آید (ازکیا و توکلی، ۱۳۸۵).

در عصر حاضر، ورزش به‌عنوان یک ابزار چندبعدی با تأثیرات گسترده، جایگاه و نقش ارزشمند خود را در اقتصاد، در سلامتی افراد، در گذران اوقات فراغت سالم و بانشاط و لذت‌بخش، در آموزش و پرورش مردم به‌ویژه نسل نوجوان و جوان، در ایجاد روابط اجتماعی مردم، در پیشگیری از ابتلا به بیماری‌ها، در پیشگیری از بسیاری مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی رو به گسترش در جامعه و کاربردهای متعدد دیگر متجلی ساخته است (قره، ۱۳۸۳). زندگی در دنیای امروز ابتکار عمل سریع را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده و این فقر حرکتی مشکلات فراوان جسمی، روانی و اجتماعی را برای وی پدید آورده است. ورزش به‌عنوان راه‌حل راهبردی و ورزش همگانی به‌عنوان وسیله ارزان‌قیمت و فرح‌بخش می‌تواند این مشکل را به نحو مطلوب حل کند (ممتازبخش، ۱۳۸۶).

ورزش همگانی^۱ که شامل دامنه سنی سه تا بیش از هفتادسال می‌شود، انواع مختلف فعالیت‌های جسمی، اعم از بازی‌های غیرمنظم و خودجوش بومی تا تمرین‌های بدنی منظم را در بر می‌گیرد که شامل ورزش صبحگاهی، فعالیت در پارک‌ها و فضاهای باز، کوه‌پیمایی یا کلاس‌های آمادگی جسمانی می‌شود و عموماً به ورزش‌های گروهی غیررقابتی و بدون هزینه یا ارزان‌قیمت اطلاق می‌شود (ممتازبخش، ۱۳۸۶). پروفیسور هاردمن^۲ می‌گوید ورزش همگانی در واقع شکلی از فعالیت‌های جسمانی است که سلامت بدنی را بهبود می‌بخشد و روابط اجتماعی را جهت می‌دهد و یا منجر به نتایجی از مسابقات در تمام سطوح می‌شود (سجادی، ۱۳۸۹). مول^۳ (۲۰۰۵) ورزش همگانی را ورزش‌هایی می‌داند که تحت هر شرایطی قابل اجرا هستند و نیاز به تأسیسات و امکانات تخصصی ویژه‌ای ندارند و برای سلامتی و گذراندن اوقات فراغت به اجرا درمی‌آیند. دوچرخه‌سواری، راهپیمایی و کوهنوردی از جمله این فعالیت‌ها محسوب می‌شوند (به نقل از رحمانی‌نیا، ۱۳۸۲). سازمان بهداشت جهانی^۴

1. Sport for All
2. Hardman
3. Mull
4. WHO

(۲۰۰۳) ورزش‌های همگانی را ورزش‌هایی می‌داند که با کمترین هزینه برای همه افراد جامعه در دسترس باشند و هدف از پرداختن به چنین ورزش‌هایی ارتقای بهداشت، سلامت جسمی و روحی جامعه است. ورزش همگانی یک وظیفه نیست، بلکه یک فرصت است؛ همچنین ممکن است یک ورزش فردی و یا ورزش گروهی باشد. با وجود این، ورزش همگانی یک جنبش جهانی است که برنامه‌ها و روش‌های زندگی بسیار متفاوتی را ترویج می‌کند (جوادی‌پور، ۱۳۹۰)؛ از این رو، باید دید که راهکارهای جذب مردم به ورزش همگانی و توسعه آن چیست. راهکار به فعالیت‌ها و برنامه‌های اجرایی برگرفته از اطلاعات راهبردی اطلاق می‌شود (تیموری، ۱۳۸۵). با وجود رشد ورزش همگانی در سال‌های اخیر، هنوز این موضوع از جایگاه مطلوبی در سطح جامعه برخوردار نیست و برای رشد و توسعه پایدار در سراسر کشور، نیازمند برنامه‌ریزی و توجه ویژه است. در حقیقت می‌توان گفت یکی از اقدامات مهم برای انجام رسالت یا مأموریت سازمان‌های ورزشی (از جمله هیئت‌های استانی) و اثربخشی فعالیت‌های آنها، داشتن برنامه استراتژیک و جامع است (سمیع‌نیا و همکاران، ۱۳۹۱). از طرفی دیگر، شناخت هدف‌ها و انگیزه‌های مشارکت در ورزش همگانی، همواره مورد توجه پژوهشگران و دست‌اندرکاران بوده است (ظریفی و داودی، ۱۳۹۱). برای این منظور، یکی از پدیده‌های اجتماعی‌ای که در سال‌های اخیر رشد زیادی داشته و آحاد مردم را تحت تأثیر قرار داده، ورزش همگانی است که رسانه‌های گروهی در خصوص محتوای برنامه‌ها و مطالب مربوط به آن می‌توانند بسیار تأثیرگذار باشند و به این ترتیب نقش بسزایی در پیشرفت و بهبود وضعیت ورزش کشور ایفا کنند (کردی، ۱۳۸۶). مهم‌ترین هدف رسانه‌های گروهی در راستای اهداف ملی در هر کشور می‌تواند توسعه ورزش باشد که خود ابعاد و محورهای مختلفی دارد (قاسمی، ۱۳۸۷). حال با مرور مختصر مفاهیم ورزش همگانی و ضرورت آن، به مرور پیشینه تحقیق در خصوص راهکارهای جذب مردم و توسعه ورزش همگانی پرداخته و به مباحثی اشاره خواهد شد که همسو با مؤلفه‌های مشترک پرداخته‌شده در فرا تحلیل حاضر خواهند بود.

صفوی‌زاده (۱۳۸۱) در پژوهشی اعلام کرد که هر دو گروه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه صنعتی امیرکبیر از امکانات و تجهیزات ورزشی دانشگاه ناراضی هستند. زارعی (۱۳۸۲) در پژوهشی که بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی، آزاد و دولتی سراسر کشور انجام داد، به این نتیجه رسید که ۲۴/۲ درصد دانشجویان دولتی در خوابگاه ورزش می‌کنند که انگیزه آنان از ورزش کسب نشاط و احساس لذت و حفظ تندرستی و تناسب‌اندام است. در پژوهشی دیگر غفوری و همکاران (۱۳۸۲) که به منظور مطالعه و بررسی نگرش متخصصان تربیت‌بدنی به نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم به ورزش همگانی و قهرمانی انجام شد، به این نتیجه رسیدند که رابطه کم، ولی معنی‌داری بین توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و رسانه وجود دارد. همچنین، معتمدین و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهش

خود با عنوان توصیف عوامل گرایش یا عدم گرایش شهروندان تبری‌زی به ورزش همگانی به این نتیجه دست یافتند که از مهم‌ترین عوامل مؤثر در گرایش به ورزش همگانی، کسب سلامت روان، پیشگیری از بیماری‌های مختلف و جلوگیری از افزایش وزن است. از عوامل گرایش نداشتن به ورزش همگانی نیز زیاد بودن هزینه‌ها و شهریه‌های سنگین باشگاه‌ها، داشتن مشغله زیاد زندگی، کمبود امکانات ورزشی و فراهم‌نبودن امکان انجام ورزش بانوان در پارک‌ها و اماکن عمومی است. سیدعامری و بردی (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی در ارومیه، به این نتیجه دست یافتند که رسانه‌های گروهی، اماکن و تأسیسات ورزشی، مسئولان و برنامه‌ریزان ورزشی و نهادهای آموزش‌دهنده ورزش همگانی، برای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزشی پارک‌ها و فضاهای تفریحی و انجام فعالیت‌های غیرساختمند مانند پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، نیازمند راهکارهایی هستند که نگرفتن شهریه از کسانی که برنامه ورزشی را مورد توجه قرار می‌دهند و نیز استفاده از مربیان متخصص، از جمله این راهکارها هستند که می‌توانند مشارکت عمومی شهروندان را در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی بهبود ببخشند. همچنین، صادقیان و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم شهر همدان به ورزش همگانی، به این نتیجه دست یافتند که انواع رسانه‌های جمعی بر گرایش مردم شهر همدان به ورزش همگانی تأثیر دارند و در این گرایش به ورزش همگانی، مهم‌ترین نقش رسانه‌ها، آگاه‌سازی مردم از فواید ورزش همگانی و کمترین نقش رسانه‌ها، تبلیغات و اطلاع‌رسانی در مورد ورزش همگانی و همایش‌های آن است. آصفی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان عوامل سازمانی مؤثر در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران، به این نتیجه رسیدند که اهداف و راهبردهای ورزش همگانی، زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی، سیستم پاداش و تشویق، واحد تحقیق و توسعه، منابع انسانی، بودجه، قوانین و مقررات، آموزش و ویژگی‌های ورزش همگانی، از مهم‌ترین عوامل سازمانی‌ای هستند که در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران مؤثرند. پژوهش‌های جولی و فورد (۲۰۰۲) نشان دادند که نقش ورزش و فعالیت بدنی در اوقات فراغت نوجوانان و دانشجویان کم‌رنگ شده است. پرنس‌آ و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی بر روی نوجوانان هلندی چنین نتیجه گرفتند که مشارکت ورزشی وابستگی چشمگیری با در دسترس بودن امکانات ورزشی و پارک‌ها ندارد و بیشترین میزان مشارکت ورزشی نوجوانان در اوقات فراغت را زمانی دانستند که هم امکانات ورزشی و پارک‌ها در دسترس باشند و هم سرمایه اجتماعی محله از سطح مطلوبی برخوردار باشد. به دلیل رشد بسیار سریع علمی، محققان با حجم وسیعی از اطلاعات روبه‌رو هستند. در مواجهه با این انفجار

-
1. Jolie & Ford
  2. Prins

علمی و برای استخراج سریع و دقیق اطلاعات، لازم است افراد به‌طور ساختاریافته منابع موجود را جستجو کنند. این امر کمک می‌کند تا سوگیری‌ها به حداقل ممکن برسند و خطاها نیز کاهش یابند. از طرف دیگر، فرا تحلیل عبارت است از به‌کارگیری روش‌های آماری خاص برای خلاصه کردن نتایج مطالعات مستقل برای یافتن دقیق‌ترین شکل ارتباط بین متغیرهای بررسی شده. این روش‌های آماری کمک می‌کنند تا جمع‌بندی اطلاعات مقالات مختلف و خلاصه کردن آنها به صورت عینی صورت پذیرد و نظرات شخصی تأثیر خاصی در این فرایند نداشته باشند (احمدوند، ۱۳۸۰).

این کار نتایج تحقیقات گذشته را به شکلی به یکدیگر ربط می‌دهد که ضمن روشن کردن وضعیت فعلی دانش در یک عرصه خاص، نواقص پژوهش‌ها و عرصه‌هایی را که به تحقیق بیشتری نیاز دارند، مشخص می‌کند و به توسعه نظریه یاری می‌رساند؛ از این رو، در فرا تحلیل پژوهش‌های مرتبط با راهکارهای توسعه ورزش همگانی، به‌منظور شناسایی علل و عوامل شکل‌دهنده و تأثیرگذار بر این حوزه، شناختن راهکارهای تقویت‌کننده ورزش همگانی مهم به نظر می‌رسد. در عین حال، سعی می‌شود به بررسی دقیق تحقیقات انجام شده پرداخته شود تا در صورت امکان، وجوه تشابه و افتراق مطالعات انجام شده مشخص شود و به چهارچوب‌های قانون‌مندی برای الگوسازی دست پیدا کنیم.

تحقیق حاضر با بررسی پیشینه پژوهش‌های مختلف، بر آن است تا نشان دهد از تحلیل پژوهش‌های گذشته و مطالعات انجام گرفته در حوزه ورزش همگانی، چه نتیجه‌ای به دست می‌آید.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش، روش فرا تحلیل است. فرا تحلیل، تحلیلی از تحلیل‌ها تعریف شده است (هاپکینز، ۲۰۰۱). به گفته هولیبیارد^۳ و همکاران (۱۹۹۶)، فرا تحلیل گردآوری داده‌های پژوهش‌های کمی، به‌منظور رسیدن به یک نتیجه‌گیری کلی درباره سطح تأثیری است که متغیر معین بر یک جامعه دارد. لاست^۴ (۱۹۹۵) آن را روش پژوهشی معتبری می‌نامد که ترکیب پیشینه را بر اساس نتایج کمی و تحلیل‌های منطقی از متغیرهای طرح، ممکن می‌سازد. انجام فرا تحلیل اقتضا دارد که تعداد قابل‌انکابی از کارهای پژوهشی در موضوعی واحد در جامعه وجود داشته باشد. از این رو، انجام آن تنها در حوزه‌ها و موضوعاتی امکان‌پذیر است که حداقل به لحاظ کمی تعداد پژوهش‌ها درخور توجه باشد (ازکیا و توکلی، ۱۳۸۵). به اعتقاد دی کاستر^۵ (۲۰۰۳)، این روش، تحلیل تحلیل‌هاست؛

-
1. Meta Analysis
  2. Hopkins
  3. Hulleyard, Mood & Morrow
  4. Last
  5. Decoster

یعنی تحلیل آماری مجموعه‌ای از نتایج مطالعاتِ جداگانه به‌منظور ادغام یافته‌ها. به زعم استرینر^۱ (۲۰۰۳)، این روش، شیوه‌ای دقیق برای ترکیب هدفمند نتایج مطالعات متعدد، به‌منظور دستیابی به برآوردی بهتر در مورد واقعیت و شامل مراحل زیر است: الف) یک جستجوی فراگیر برای یافتن تمام مدارک موجود، ب) به‌کارگیری معیاری روشن برای تعیین پژوهش‌های دربرگیرنده، ج) تعیین یک اندازه اثر برای هر تحقیق و د) یکی کردن اندازه‌های اثر پژوهش‌ها تا رسیدن به یک برآورد کلی از شیوع تا تأثیر یک رفتار (به نقل از لنگرودی و همکاران، ۱۳۸۹).

جامعه آماری پژوهش همه مقالاتی را که از سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۳ در حوزه ورزش همگانی اجام شده‌اند، در بر می‌گیرد. از این‌رو، از ۳۷ مقاله منتشرشده در نشریات معتبر داخلی به‌عنوان جامعه آماری استفاده شد. بدین‌منوال، از بین این جامعه آماری، تعداد ۱۷ مقاله به دلیل اشتراک در مؤلفه‌های پژوهش، روش نمونه‌گیری صحیح، روش آماری مرتبط و کیفیت مقاله، برای تحلیل برگزیده شدند. از این‌بین، ۴۸ مؤلفه مشترک در ۱۷ تحقیق استخراج شد و سپس برحسب اندازه اثر و توان آزمون آماری مؤلفه‌های پژوهش‌ها، مؤلفه‌های ۱۴ مقاله در نرم‌افزار فراتحلیل وارد شد. مؤلفه‌های بررسی‌شده در حوزه عوامل مؤثر بر جذب و گرایش مردم به مشارکت در ورزش همگانی و توسعه این ورزش، در بُعد رسانه و وسایل ارتباط‌جمعی عبارت بودن از رسانه، آموزش و آگاه‌سازی، اطلاع‌رسانی و تبلیغات، از منظر منابع سازمانی عبارت بودند از منابع مالی، مادی و انسانی، و سرانجام در بُعد علل و انگیزه مشارکت عبارت بودند از سلامت جسمانی و روانی و پیشگیری و درمان.

ابزار گردآوری داده‌ها، یک چک‌لیست محقق‌ساخته برای ثبت محتوای مقالات بود. این چک‌لیست مواردی همچون عنوان تحقیق، سال انتشار، مجله موردنظر، روش پژوهش، نمونه آماری و ضرایب و آماره‌ها و اندازه اثر به‌دست‌آمده در پژوهش‌های مورد‌استفاده را شامل می‌شد. روایی محتوایی چک‌لیست موردنظر را ۱۳ تن از استادان متخصص آمار و فراتحلیل تأیید کردند. ضریب پایایی چک‌لیست نیز با ارزشیابی داوران تأیید شد (۰/۷۴). در این پژوهش، برای یکسان‌سازی آماره‌های پژوهش‌های مختلف، ابتدا از نرم‌افزار جی‌پاور، نسخه سه‌استفاده شد. سپس ضرایب به‌دست‌آمده، با استفاده از نرم‌افزار فراتحلیل آرزیبی و اندازه اثر و معناداری هریک از مؤلفه‌ها گزارش شد.

-
1. Streiner
  2. Gpower.v3
  3. Comprehensive Meta Analysis (CMA)

نتایج

گام اول، شناسایی: مطالعات مروری و تحقیقات فراتحلیل نظام‌دار در بسیاری از کشورها با استفاده از بانک‌های اطلاعاتی جستجو می‌شوند. با توجه به اینکه پایگاه‌های داده‌ای مقالات و پژوهش‌هایی که در مدت‌زمان مشخص شده (سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۳) در زمینه راهکارهای توسعه ورزش همگانی صورت گرفته‌اند، متفاوت است، مرور کیفیت مقالات فراتحلیلی در خصوص مؤلفه‌های موردبررسی نشان می‌دهد به دلیل روش‌ها و مؤلفه‌های مختلف و غیرمرتبط، محققان مقالات فراتحلیلی در ساخت ابزار تحقیق از روال استاندارد استفاده نکرده‌اند و با پیشینه‌های پژوهش و نیز ابزار پژوهش‌های انجام‌گرفته در این حوزه، آشنایی نداشته‌اند.

گام دوم، انتخاب: پس از آنکه پژوهشگر تعدادی از منابع پژوهشی را جمع‌آوری کرد، باید مناسب‌ترین منابع را از بین آنها انتخاب کند. در این گزینش، باید به ملاک‌های زیر توجه شود: منبع، اطلاعات کافی برای تحلیل داشته باشد، از طرح پژوهش مناسب استفاده شده باشد، حجم نمونه مورد مطالعه و روش نمونه‌گیری به‌گونه‌ای باشد که معرف جامعه باشد و نیز زمان و شرایط انجام پژوهش متناسب با پرسش پژوهش فراتحلیل باشد. در مجموع، از بررسی محتوا، مؤلفه‌های به‌کاررفته، روش‌های آماری و روش‌های نمونه‌گیری، از ۳۷ مقاله بررسی شده، تنها ۱۷ مورد برای فراتحلیل مناسب تشخیص داده شدند. تمام مؤلفه‌های این ۱۷ مقاله که دارای اندازه اثر و توان آزمون افزون‌تری بودند، در تحلیل باقی ماندند و در جدول شماره یک گزارش داده شدند و باقی مقالات استخراج شده که مؤلفه‌های مشترکی داشتند و مؤلفه‌های آنها از اندازه اثر و توان لازم برخوردار نبود، برای تحلیل وارد نرم‌افزار فراتحلیل نشدند. بنابراین، از مجموع ۱۷ مقاله، آن ۱۴ مقاله‌ای که اندازه اثر و توان آزمون بیشتری داشتند، در جدول شماره یک وارد شدند. این میزان افت در مقالات تقریباً نشان از کیفیت اندک مقالات دارد.

گام سوم انتزاع: پس از انتخاب منابع مناسب، پژوهشگر باید داده‌های مناسب را از هر منبع استخراج و انتزاع کند. در این مرحله، ممکن است در استخراج و طبقه‌بندی داده‌ها خطایی رخ دهد. نخستین منبع خطا، به طبقه‌بندی نادرست یا خطای طبقه‌بندی مربوط است. دومین منبع خطا، تفسیر نادرست جداول است. سومین خطا زمانی رخ می‌دهد که در وارد کردن داده‌های استخراج‌شده از منابع به کامپیوتر، اشتباهی رخ می‌دهد؛ یعنی خطای امور دفتری پژوهش. برای کاهش این خطاها اقدامات زیر مفید خواهد بود:

دو پژوهشگر بررسی‌کننده به‌صورت جداگانه به استخراج و انتزاع داده‌ها بپردازند و برای حل تناقض‌های مشاهده‌شده بین بررسی‌های دو نفر مذکور، نظر شخص ثالثی دخالت داده شود. بررسی‌کنندگان باید در این زمینه آموزش ببینند، مطالب استخراج‌شده با متن گزارش‌ها مقایسه شود تا موارد ناهماهنگ و علل احتمالی آنها مشخص شود. در این مرحله باید با دقت فراوان به صورت‌بندی

مسئله پرداخت، وجوه تشابه و تفاوت میان پژوهش‌ها را یافت و به تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها و رابطه بین متغیرها توجه کرد.

نتیجه بسیار مهم‌تر آنکه هیچ‌یک از پژوهش‌های انجام‌گرفته، برای پژوهش‌های خود میزان اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری خود را گزارش نداده‌اند. این امر تأیید صحت آزمون‌های آماری را دچار خدشه می‌کند و نیز کار را برای محققانی که به دنبال انجام فراتحلیل هستند، دشوار می‌سازد. از لحاظ روش‌های نمونه‌گیری، مقالات بررسی‌شده بسیار متغیر هستند و از روش‌های مختلف و بعضاً نادرست استفاده کرده‌اند. اما برای تحلیل اینکه آیا تعداد نمونه‌های مورداستفاده از پژوهش‌ها کفایت لازم را برای انجام تحلیل‌های آماری داشته‌اند یا نه، از نرم‌افزار جی‌پاور استفاده شد. تحلیل کفایت حجم نمونه لازم برای مقالات، با استفاده از نرم‌افزار جی‌پاور نشان داد که پژوهش‌های بررسی‌شده از حداقل تعداد نمونه لازم برای پژوهش‌های خود بهره‌مند بوده‌اند. شاید مهم‌ترین خدشه‌ای که می‌توان به مقالات انجام‌پذیرفته گرفت، آن باشد که در آنها از روش‌های آماری نامناسب استفاده شده است. برای مثال، محققان در این پژوهش‌ها بدون در نظر گرفتن سطح مقیاس (اسمی، رتبه‌ای، فاصله‌ای، نسبی) داده‌های خود را تحلیل کرده‌اند. برای نمونه می‌توان به استفاده مکرر از آزمون فریدمن (آزمونی ناپارامتریک) برای رتبه‌بندی داده‌های فاصله‌ای اشاره کرد؛ درحالی‌که معادل پارامتریک آزمون فریدمن، آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه است و رتبه‌بندی داده‌های فاصله‌ای باید از طریق این آزمون انجام پذیرد.

گام چهارم، تجزیه و تحلیل: فراتحلیل با سه روش انجام می‌شود؛ یکی از این روش‌ها، روش عوامل بحرانی است؛ این روش ساده‌ترین روش تحلیل است که می‌توان برای آن آزمون آماری خی‌دو را به کار برد. روش دیگر، روش ترکیب نتایج است؛ این روش را اولین بار روزنتال تهیه کرده است که بر اساس روش‌هایی چون جمع لگاریتم - احتمالات، آزمون $t-z$ و اثر وزن‌شده آزمون مقایسه میانگین - مقایسه نسبت، شمارش و طرح‌های بلوکی را مورداستفاده قرار داد. روش سوم، روش بیزن است؛ این الگو یک روش جمع‌پذیر است و از طریق تبدیل ریاضی و اختصاص دادن ضرایب مختلف به داده‌ها به دست می‌آید (خلعتبری، ۱۵۷). نتایج جدول یک میزان اندازه اثر محاسبه‌شده^۱ و توان آزمون‌های آماری حاصل از نرم‌افزار جی‌پاور^۲ پژوهش‌های انجام‌گرفته را به تفکیک ابعاد ورزش همگانی از روی چک‌لیست فراتحلیل نشان می‌دهد. در نتیجه مشخص می‌شود چه مؤلفه‌های مشترکی در پژوهش‌های مختلف گزارش شده‌اند. از این‌بین، مؤلفه‌های مشترکی که در مقالات، اندازه اثر و توان آزمون آماری زیادی داشتند، در جدول شماره یک ذکر شده‌اند.

-
1. Computed Effect Size
  2. G Power

جدول شماره ۱- میزان اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری پژوهش‌های بررسی شده

توان آزمون آماری	اندازه اثر	سال	مؤلفه استخراج شده از تحقیق	تعداد نمونه	عنوان تحقیق
۰/۹۵	۲/۶۵	۱۳۹۰	رسانه و ورزش همگانی	۴۰۰	بررسی نقش وسایل ارتباط جمعی (نشریات، رادیو و تلویزیون) در اشاعه فرهنگ ورزش همگانی (آقاجانی، ۱۳۹۰)
۰/۸۵	۱/۷۶	۱۳۹۳	رسانه و ورزش همگانی	۱۹۸	مقایسه وضع موجود و مطلوب عوامل نهادینه کردن ورزش همگانی شهر تهران (مولایی، ۱۳۹۳)
۰/۹۱	۶/۷۵	۱۳۹۱	رسانه و ورزش همگانی	۴۰۰	عوامل اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر گرایش شهروندان به ورزش همگانی (موردی: کرمان) (معین‌الدینی، ۱۳۹۱)
۰/۹۰	۴/۲۳	۱۳۹۲	رسانه و ورزش همگانی	۳۵۱	عوامل مؤثر بر مشارکت کارکنان ناچا در ورزش همگانی با تکنیک سنجش رضایت مشتری (جعفری‌نیکو، ۹۲)
۰/۸۱	۶/۱۰	۱۳۹۱	رسانه و ورزش همگانی	۴۰۰	تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی (سید عامری، ۹۱)
۰/۹۴	۲/۷۵	۱۳۸۶	برنامه‌ریزی برای ورزش همگانی	۲۸۸	بررسی راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان دانشگاه علوم انتظامی (ممتازبخش، ۲۰۰۷)
۰/۸۵	۱/۸۳	۱۳۹۲	برنامه‌ریزی برای ورزش همگانی	۳۸	ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها) (شهبازی و همکاران، ۹۲)
۰/۸۹	۴/۱۱	۱۳۸۲	برنامه‌ریزی برای ورزش همگانی	۲۰۰	مطالعه و بررسی نگرش متخصصان تربیت بدنی به نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم به ورزش همگانی و قهرمانی (غفوری، ۸۲)
۰/۸۴	۲/۲۷	۱۳۸۶	اماکن، تجهیزات و تأسیسات برای ورزش همگانی	۲۸۸	بررسی راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان دانشگاه علوم انتظامی (ممتازبخش و فکور، ۱۳۸۶)
۰/۸۷	۳/۸۱	۱۳۹۲	اماکن، تجهیزات و تأسیسات برای ورزش همگانی	۳۸	ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها) (شهبازی و همکاران، ۱۳۹۲)

ادامه جدول شماره ۱- میزان اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری پژوهش‌های بررسی‌شده

توان آزمون آماری	اندازه اثر	سال	مؤلفه استخراج‌شده از تحقیق	تعداد نمونه	عنوان تحقیق
۰/۹۳	۷/۰۱	۱۳۹۳	اماکن، تجهیزات و تأسیسات برای ورزش همگانی	۱۹۸	مقایسه وضع موجود و مطلوب عوامل نهادینه کردن ورزش همگانی شهر تهران (مولایی، ۱۳۹۳)
۰/۸۹	۱/۶۰	۱۳۹۱	آموزش و آگاه‌سازی برای ورزش همگانی	۴۰۰	تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی (سید عامری، ۹۱)
۰/۹۰	۴/۱	۱۳۹۰	آموزش و آگاه‌سازی برای ورزش همگانی	۳۵۰	بررسی نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم شهر همدان به ورزش همگانی (صادقیان، ۹۲)
۰/۸۵	۱/۵۴	۱۳۸۶	آموزش و آگاه‌سازی برای ورزش همگانی	۲۸۸	بررسی راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان دانشگاه علوم انتظامی
۰/۸۷	۳/۵۴	۱۳۹۳	آموزش و آگاه‌سازی برای ورزش همگانی	۱۹۸	مقایسه وضع موجود و مطلوب عوامل نهادینه کردن ورزش همگانی شهر تهران (مولایی، ۱۳۹۳)
۰/۹۰	۶/۶۶	۱۳۹۱	حمایت مسئولان و متصدیان از ورزش همگانی	۴۰۰	تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی (سید عامری، ۹۱)
۰/۹۴	۲/۸۰	۱۳۹۲	حمایت مسئولان و دست‌اندرکاران از ورزش همگانی	۳۵۱	عوامل مؤثر بر مشارکت کارکنان ناجا در ورزش همگانی با تکنیک سنجش رضایت مشتری (جعفری نیکو، ۹۲)
۰/۸۲	۳/۲	۱۳۹۲	حمایت مسئولان و دست‌اندرکاران از ورزش همگانی	۳۸	ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها) (شهبازی و همکاران، ۱۳۹۲)
۰/۸۹	۳/۶	۱۳۸۶	حمایت مسئولان و دست‌اندرکاران از ورزش همگانی	۲۸۸	بررسی راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان دانشگاه علوم انتظامی (ممتازبخش، ۲۰۰۷)
۰/۹۴	۳/۶	۱۳۹۱	منابع مالی برای ورزش همگانی	۲۰۰	رسانه ملی و توسعه ورزش همگانی (ظریفی، ۹۱)
۰/۹۳	۴/۲۸	۱۳۹۲	منابع مالی برای ورزش همگانی	۳۸	ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها)

ادامه جدول شماره ۱- میزان اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری پژوهش‌های بررسی شده

توان آزمون آماری	اندازه اثر	سال	مؤلفه استخراج شده از تحقیق	تعداد نمونه	عنوان تحقیق
۰/۹۴	۳/۳	۱۳۹۲	منابع مالی برای ورزش همگانی	۷۷۹	راهکارهای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌های ایران (مهدی‌زاده و اندام، ۹۳)
۰/۹۳	۲/۶۰	۱۳۹۱	منابع انسانی برای ورزش همگانی	۲۰۰	رسانه ملی و توسعه ورزش همگانی
۰/۸۳	۳/۴	۱۳۹۳	منابع انسانی برای ورزش همگانی	۱۹۸	مقایسه وضع موجود و مطلوب عوامل نهادینه کردن ورزش همگانی شهر تهران
۰/۹۳	۴/۲۷	۱۳۹۲	منابع انسانی برای ورزش همگانی	۳۸	ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها)
۰/۸۸	۳/۹۹	۱۳۹۲	منابع انسانی برای ورزش همگانی	۳۵۱	عوامل مؤثر بر مشارکت کارکنان ناجا در ورزش همگانی با تکنیک سنجش رضایت مشتری
۰/۹۸	۵/۵	۱۳۸۷	انگیزه سلامت در ورزش همگانی	۴۳۶	مقایسه انگیزه شرکت در فعالیت‌های مختلف ورزشی روزمره در بین گروه‌های مختلف شهر شیراز (رمضانی‌نژاد، ۸۷)
۰/۷۹	۴/۷۸	۱۳۸۶	انگیزه سلامت در ورزش همگانی	۷۶۵	بررسی انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش‌های همگانی در فضاهای روباز (رمضانی‌نژاد، ۸۶)
۰/۹۹	۶/۱	۱۳۸۲	انگیزه سلامت در ورزش همگانی	۲۰۰	مطالعه و بررسی نگرش متخصصان تربیت‌بدنی به نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم به ورزش همگانی و قهرمانی توصیف عوامل گرایش یا عدم گرایش شهروندان تبریزی به ورزش همگانی (معتمدین، ۸۸)
۰/۹۷	۷/۲۶	۱۳۸۷	انگیزه سلامت در ورزش همگانی	۶۰۰	مقایسه انگیزه شرکت در فعالیت‌های مختلف ورزشی روزمره در بین گروه‌های مختلف شهر شیراز
۰/۸۲	۳/۳	۱۳۸۷	پیشگیری از طریق ورزش همگانی	۴۳۶	توصیف عوامل گرایش یا عدم گرایش شهروندان تبریزی به ورزش همگانی
۰/۸۲	۲/۸۹	۱۳۸۷	پیشگیری از طریق ورزش همگانی	۶۰۰	بررسی انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش‌های همگانی در فضاهای روباز
۰/۹۳	۴/۵۶	۱۳۸۶	پیشگیری از طریق ورزش همگانی	۷۰۰	

نتایج جدول شماره یک نشان می‌دهد که اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری پژوهش‌های انجام‌پذیرفته، مؤثر و چشمگیر بوده است؛ یعنی آزمون‌های آماری پژوهش‌های انجام‌پذیرفته قادر به تبیین درست

روش‌های نتایج آماری بوده‌اند. بدین‌منظور، می‌توان گفت میزان تأثیر متغیر مستقل بر وابسته، زیاد است و اندازه خطای نوع اول و دوم در تأیید و رد فرض صفر کم است. در نتیجه، همه مؤلفه‌ها (رسانه‌های جمعی، اماکن و تجهیزات، حمایت مسئولان، آموزش و آگاه‌سازی، منابع مالی، منابع انسانی، برنامه‌ریزی، انگیزه پیشگیری، انگیزه سلامت برای جذب مردم و توسعه ورزش همگانی) از توان آزمونی و اندازه اثر فراوانی برخوردارند. آن دسته از مؤلفه‌های این پژوهش‌ها که اندازه اثر مناسبی داشتند، در نرم‌افزار فراتحلیل وارد شد و دیگر مطالعات و مؤلفه‌های آنها که برای انجام فراتحلیل مناسب نبودند، در نرم‌افزار وارد نشدند.

جدول شماره ۲ دو حاصل از نتایج تحلیل نرم‌افزار فراتحلیل در خصوص معناداری کل و مقدار ثابت تمام مؤلفه‌های استخراج‌شده به‌صورت زیر گزارش شد. نتایج جدول شماره ۲ دو نشان داد که شاخص‌های بررسی‌شده در مدل فراتحلیل، معنادار هستند.

جدول شماره ۲- معناداری کل و مقدار ثابت تمام مؤلفه‌های استخراج‌شده

مدل کلی	میانگین	انحراف استاندارد	ممددد Z	ممددد P	CI	سطح معناداری
مقدار ثابت	۲/۸۶	۰/۰۳۴	۵۸/۰۵	۰/۰۰۱	%۹۵	۰/۰۵

بر اساس نتایج جدول شماره ۲ دو، که مقدار ثابت مؤلفه‌های پژوهش‌های انجام‌گرفته را نشان داد، مقادیر ثابت و کل مدل فراتحلیل، معنادار هستند. از این‌رو، معناداری تک‌تک مؤلفه‌ها در جدول شماره ۳ به‌صورت زیر گزارش می‌شود:

جدول شماره ۳- میزان معناداری اندازه اثر مؤلفه‌های بررسی‌شده

عوامل و راهکارهای جذب و توسعه	میانگین اندازه اثر	سطح معناداری	تفسیر اندازه اثر
رسانه و توسعه ورزش همگانی	۲/۸۶	۰/۰۰۱	معنادار و زیاد
اماکن، تأسیسات و تجهیزات	۴/۳۶	۰/۰۰۱	معنادار و زیاد
آموزش و آگاه‌سازی	۳/۵۹	۰/۰۰۱	معنادار و زیاد
مسئولان و برنامه‌ریزان	۲/۵	۰/۰۳	معنادار و زیاد
منابع مالی برای ورزش همگانی	۳/۶۷	۰/۰۱	معنادار و زیاد
منابع انسانی برای ورزش همگانی	۳/۲۹	۰/۰۰۱	معنادار و زیاد
انگیزه سلامت جسمانی برای ورزش همگانی	۲/۱	۰/۰۴	معنادار و زیاد
انگیزه پیشگیری و درمان برای ورزش همگانی	۲/۳۳	۰/۰۳۹	معنادار و زیاد

نتایج حاصل از تحلیل نرم افزار فراتحلیل از میانگین و سطح معناداری اندازه‌های اثر مؤلفه‌های بررسی شده در پژوهش‌های انجام پذیرفته نشان می‌دهد که تمام مؤلفه‌های دارای میانگین اندازه اثر زیاد هستند و میزان معناداری آنها در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین، همه موارد استخراج شده از پژوهش‌ها، جزو عوامل و مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی و جذب مردم به این گونه از ورزش هستند. با این تفاسیر باید دید کدام یک از میانگین‌های اندازه اثر ارائه شده معنادارتر است و از میان نتایج پژوهش‌ها، کدام یک از مؤلفه‌ها از نظر اندازه اثر در اولویت هستند. برای انجام این کار از آزمون آماری تحلیل واریانس یک راه استفاده شد تا مشخص شود که اولویت هر کدام از مؤلفه‌های استخراج شده برای توسعه ورزش همگانی و جذب مردم به آن چگونه است. جدول شماره چهار نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راه میانگین اندازه اثر راهکارهای جذب و توسعه ورزش همگانی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راه

شاخص متغیر	میانگین مجذورات بین گروهی	میانگین مجذورات درون گروهی	F	سطح معناداری
راهکارهای جذب و توسعه	۳/۰۷	۰/۰۴۷	۶۵/۳۱	۰/۰۱۲

نتایج جدول شماره چهار نشان می‌دهد که بین میانگین مؤلفه‌های مختلف راهکارهای جذب و توسعه ورزش همگانی اختلاف معناداری وجود دارد (مقایسه معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد یا خطای ۰/۰۵)؛ یعنی این مؤلفه‌ها در اثرگذاری بر جذب و توسعه ورزش همگانی میانگین یکسانی ندارند و هر کدام اثر متفاوتی دارند.

همچنین، برای اولویت بندی مؤلفه‌های استخراج شده، میانگین مجذورات درون گروهی نشان داد که از میان مؤلفه‌های اثرگذار بر راهکارهای جذب و توسعه ورزش همگانی، به ترتیب اماکن، تجهیزات و تأسیسات برای ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۴/۳۶)، منابع مالی برای توسعه ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۳/۶۷)، آموزش و آگاه سازی برای ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۳/۵۹)، منابع انسانی برای توسعه ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۳/۲۹)، رسانه برای تبلیغ ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۲/۸۶)، حمایت مسئولان و برنامه ریزان (با میانگین اندازه اثر ۲/۵۰)، انگیزه پیشگیری و درمان برای ورزش همگانی (با میانگین اندازه اثر ۲/۳۳) و انگیزه حفظ سلامت جسمی و روانی (با میانگین اندازه اثر ۲/۱۰) اهمیت دارند و از اولویت برخوردارند.

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش همگانی در حوزه پژوهش‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی از حیطه‌هایی است که به میزان زیادی بررسی شده است. ورزش همگانی یا ورزش برای همه، تمام رده‌های سنی جامعه را در بر می‌گیرد. از این رو، با بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه، تحقیق حاضر بر آن بود تا به تحلیل تحلیل‌های پژوهش‌های کمی انجام‌پذیرفته در حوزه ورزش همگانی بپردازد. در نتیجه، تحقیق حاضر به این سؤال پاسخ می‌داد که میزان تأثیر مؤلفه‌های بررسی‌شده در پژوهش‌های حوزه ورزش همگانی چگونه است؟ نتایج تحقیق نشان داد که همه مؤلفه‌های انتخاب‌شده از پژوهش‌ها، از اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری زیاد برخوردار بودند و بنابراین، برای فراتحلیل مناسب بودند. همچنین، نتایج معناداری اندازه اثر نشان داد که تمام اندازه‌های اثر مؤلفه‌های تحقیق، معنادار و زیاد هستند. همچنین، نتایج آزمون F نشان داد که بین میانگین اندازه‌های اثر مؤلفه‌های پژوهش‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؛ از این رو، اولویت‌بندی میزان تأثیر و ترتیب اهمیت مؤلفه‌ها نشان داد که مؤلفه‌های اماکن، تجهیزات و تأسیسات برای ورزش همگانی، منابع مالی برای توسعه ورزش همگانی، آموزش و آگاه‌سازی برای ورزش همگانی، منابع انسانی برای توسعه ورزش همگانی، رسانه برای تبلیغ ورزش همگانی، حمایت مسئولان و برنامه‌ریزان از ورزش همگانی، انگیزه پیشگیری و درمان برای ورزش همگانی و انگیزه حفظ سلامت جسمی و روانی، از اهمیت و اولویت برخوردارند.

از روی فراتحلیل پژوهش‌ها این نتیجه به دست آمد که مردم برای پیشگیری و نیز حفظ سلامتی به ورزش همگانی روی می‌آورند و جذب آن می‌شوند؛ بنابراین، زیرساخت‌ها، از جمله اماکن، تأسیسات و تجهیزات، مطابق فراتحلیل پژوهش‌های مختلف، از مهم‌ترین اولویت‌های توسعه ورزش همگانی در این تحقیق بودند. از طرفی دیگر، با توجه به طرح‌های تحول نظام سلامت در ایران و میزان بودجه و منابع مالی اختصاص‌یافته به بخش ورزش همگانی و حوزه سلامت نشان می‌دهد که سیاست دولت نسبت به پیشگیری از طریق ورزش، ملموس نیست اما در امر درمان، محسوس است. با دقت در این طرح و نبود جایگاه مشخص برای ورزش در طرح تحول نظام سلامت و فقدان سرمایه‌گذاری مناسب در زیرساخت‌ها و نیز استفاده نکردن از منابع انسانی متخصص و دانش‌آموخته رشته‌های ورزشی برای رونق ورزش همگانی و ترویج پیشگیری بهتر از درمان، این نتیجه حاصل می‌شود که در حال حاضر، امر مهم پیشگیری از طریق ورزش، مغفول مانده و صرفاً به دست‌اندرکاران حیطه نظام سلامت در حوزه درمان محول شده است.

از طرفی، امروزه رسانه‌های جمعی و به‌ویژه تلویزیون، نقش روزافزونی در گسترش آگاهی‌های عمومی جدید دارند؛ زیرا به‌کارگیری مؤثر رسانه‌ها به ما امکان می‌دهد پیامی را در مدت کوتاه، با هزینه اندک، حتی در مناطق دورافتاده انتشار دهیم و از این رو می‌توان انتظار داشت که بدین‌طریق گرایش مردم به

دیدگاه‌ها و رفتارهای نوافزایش یابد (رحیمی و خان‌کلابی، ۲۰۰۷). آموزش در افزایش مشارکت افراد در ورزش عامل مهمی به شمار می‌آید و رسانه‌ها می‌توانند به‌عنوان ابزار تعلیمی برای آموزش ورزش همگانی عمل کنند؛ زیرا تعداد زیادی از مردم به آن توجه دارند. بنابراین، از رسانه می‌توان برای ایجاد نگرش مثبت به ورزش همگانی استفاده کرد و زمینه را برای تغییر رفتار و گرایش مردم به ورزش همگانی فراهم آورد (صادقیان و همکاران، ۱۳۹۱). از طرفی دیگر، مسئولان و برنامه‌ریزان ورزش همگانی برای تعیین علایق ورزشی آحاد مردم می‌توانند از طریق پیام کوتاه، اقدام به نظرسنجی همگانی کنند؛ به‌این ترتیب که از طریق رسانه ملی و گذاشتن پیام‌هایی در زمان‌های مناسب و مختلف، از نظر عموم مردم در مورد ورزش همگانی و راهکارهای توسعه و ترویج این ورزش آگاه شوند (ظریفی و داودی، ۱۳۹۱).

با توجه به فراتحلیل نتایج پژوهش‌های مختلف و فهم این موضوع که مردم با توجه به پیشگیری و حفظ سلامت و تندرستی جذب ورزش همگانی می‌شوند، به مسئولان ورزشی کشور پیشنهاد می‌شود ابتدا در صدد تقویت زیرساخت‌های ورزش همگانی برآیند، سپس از طریق برنامه‌ریزی و طراحی استراتژی و تدوین طرحی مشابه طرح تحول نظام سلامت، جایگاه ورزش را در پیشگیری از بیماری‌ها تبیین کنند و تأمین منابع مالی لازم را در دستور کار قرار دهند و در وهله بعد، در تأمین منابع انسانی متخصص و تحصیل‌کرده گام بردارند؛ زیرا یکی از اصول ورزش همگانی، تمرینات مدون علمی و منطبق با علم تمرین است. در آخر نیز با استفاده از رسانه‌های جمعی با آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی گسترده، به ترویج و تبیین مزایای ورزش همگانی و نتایج بالقوه و مثبت آن در سلامتی بپردازند. همان‌طور که در پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه راهکارهای توسعه ورزش همگانی، از جمله صفوی‌زاده (۱۳۸۱)، سیدعامری و بردی (۱۳۹۱)، آصفی و همکاران (۱۳۹۳) و پرنس و همکاران (۲۰۱۲) دیده می‌شود، عامل زیرساخت‌های مرتبط با ورزش همگانی، یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه ورزش همگانی است. همچنین، معتمدین و همکاران (۱۳۸۷) در کنار عوامل مختلفی که برای توسعه ورزش همگانی برشمرده‌اند، عامل هزینه و منابع مالی را نیز یک متغیر تأثیرگذار بر توسعه ورزش همگانی دانسته‌اند. در عصر حاضر، ورزش به‌عنوان یک ابزار چندبعدی با تأثیرات گسترده، جایگاه و نقش ارزشمند خود را در اقتصاد، در سلامتی افراد، در گذران اوقات فراغت سالم و بانشاط و لذت‌بخش، در آموزش و پرورش مردم به‌ویژه نسل نوجوان و جوان، در ایجاد روابط اجتماعی مردم، در پیشگیری از ابتلا به بیماری‌ها، پیشگیری از بسیاری مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی روبه‌گسترش در جامعه و کاربردهای متعدد دیگر، متجلی ساخته است (قره، ۱۳۸۳). با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش، برنامه‌ریزان ورزشی کشور باید به دنبال ایجاد و نهادینه‌سازی اولویت‌های به‌دست‌آمده از پژوهش‌های مختلف در ایران باشند و به دنبال افزایش مشارکت عموم مردم در فعالیت‌های بدنی، به‌منظور افزایش سطح

سلامت جامعه باشند. با توجه به اینکه یکی از اولویت‌های پژوهشی مشخص شده در توسعه ورزش همگانی در ایران، وجود منابع مالی لازم است و با توجه به بند ۱۲۰ تبصره واحده قانون بودجه در خصوص اینکه سازمان‌های دولتی می‌توانند تا حدود یک درصد از سقف اعتبارات خود را در امر توسعه ورزش همگانی هزینه کنند، مدیران ورزشی به دنبال جذب چنین منابعی باشند. از سویی دیگر، شناخت هدف‌ها و انگیزه‌های مشارکت در ورزش همگانی، همواره مورد توجه پژوهشگران و دست‌اندرکاران بوده است (ظریفی و داودی، ۱۳۹۱) که در این پژوهش نیز یکی از اولویت‌های به‌دست‌آمده، انگیزه مشارکت با هدف پیشگیری و سلامت روحی افراد است. بنابراین، باید به دنبال شناسایی عوامل زمینه‌ساز این انگیزه‌ها بود که یکی از این عوامل، از نظر روان‌شناسی اجتماعی، محیط زندگی افراد است؛ از این‌رو، طراحی، شکل، معماری، استفاده از پیشرفت‌ها و تکنولوژی‌های ساختمانی و عمرانی، وجود فضاهای زیبای ورزشی، پارک‌ها و فضاهای سبز و تفریحی و تنوع رنگ‌های استفاده شده در کوچه، خیابان و نمای بیرونی و داخلی اماکن و ساختمان‌ها و حتی منازل مسکونی، در رفتار، روحیات و آرامش و هیجان‌ات مثبت و منفی افراد و شادابی و نشاط جامعه تأثیر بسزایی دارد و همچنین تنوع رنگ شاد و نوع معماری و حتی روشنایی و وجود سرویس‌های بهداشتی زیبا در اماکن ورزشی سرپوشیده و روباز، در اشتیاق و جذب مردم به ورزش فوق‌العاده مؤثر است و بالعکس. استفاده از رنگ‌های کسل‌کننده و یا نبود رنگ‌آمیزی و وجود رنگ‌های قدیمی و فرسوده و وجود شکل و ظاهر قدیمی و احياناً تخریب‌شده و راکد مانده و بازسازی نشده، به‌ویژه سرویس‌های بهداشتی بدون شیر آب، یا احداث سالن‌های هم‌تپ و یکسان و خسته‌کننده، می‌تواند یکی از موارد اصلی دفع شهروندان و جوانان از ورزش باشد. در نهایت، وجود نیروی انسانی مجرب و متخصص در امر توسعه ورزش همگانی می‌تواند یک راهکار اساسی برای جذب افراد باشد (سیدعامری و بردی، ۱۳۹۱)؛ زیرا نیروی انسانی با رفتارها و برنامه‌ریزی خود می‌تواند هم باعث افزایش حضور افراد در مشارکت فعالیت بدنی باشد و هم بالعکس باعث نارضایتی و مشارکت‌نکردن در فعالیت‌های بدنی شود.

به محققان پیشنهاد می‌دهند نتایج تجزیه و تحلیل فرضیات یا سؤالات خود را با سطح معناداری به‌کاررفته در پژوهش‌های خود به‌طور کامل گزارش دهند و در صورت یافتن رابطه یا اختلاف در فرضیات خود، حتماً اندازه اثر و توان آزمون‌های آماری خود را گزارش دهند. متأسفانه پژوهش‌هایی که برای فراتحلیل در حوزه ورزش همگانی استفاده شدند (۱۷ مقاله از مجموع ۳۷ مقاله)، از کم‌دقتی محققان در به‌کارگیری روش‌های آماری، برگزیدن روش‌های نمونه‌گیری اشتباه و کفایت‌نداشتن نمونه‌ها حکایت دارند. از این‌رو باید محققان با مطالعه این فراتحلیل و دیگر پژوهش‌ها، اشتباهات رایج مقاله‌نویسی را تکرار نکنند. همچنین، مطابق فراتحلیل مقالات یادشده، به محققان پیشنهاد می‌شود

مبانی نظری جدید و مؤلفه‌های جدیدتری را بررسی کنند و با گزارش نتایج و دست‌آورد‌های پژوهش‌های به‌روز، به غنای ادبیات تحقیق در حوزه ورزش همگانی بیفزایند. همچنین، محققان با استناد به نتایج قوی مقالات فراتحلیلی، به سازمان‌های متولی امر توسعه ورزش همگانی پیشنهاد می‌دهند نسخه‌ای از نتایج فراتحلیل حاضر را به‌عنوان نتیجه موثق برای تنظیم برنامه‌های عملیاتی و راهبردی خود به کار برند. از این‌رو، به سازمان‌های مرتبط با امر توسعه ورزش همگانی توصیه می‌شود برای کاربرد مؤلفه‌های استنتاج‌شده در فراتحلیل حاضر، کارگروه‌هایی در هر مؤلفه تشکیل دهند و نتایج یافته‌شده را به‌صورت کاربردی در جامعه هدف جاری سازند و در راستای توسعه هرچه بیشتر ورزش همگانی در بین آحاد جامعه بکوشند. بی‌شک، نتایج فراتحلیل حاضر که از روی دیگر پژوهش‌های داخلی استنتاج شده، به تسهیل هرچه بهتر این امر کمک شایانی خواهد کرد.

منابع

1. Aghajani, N., Naderi Nejad, P. (2011). Study the Role of Mass Media (Television, Magazines and Radio) on Diffusion of Sport Culture for All in Iranian Society. *Communication culture journal*. 1(1), pp: 140- 66. (Persian).
2. Asefi, A. A., Khabiri, M., Asadidastjerdi, H., Godarzi, M. (2013). Effective organizational factors in establishing the sport in Iran. *Journal of sport management and motor behavior*. 10(20), pp: 63-76. (Persian).
3. Astrid, N., Sjolie., Ford Thuen. (2002). School journeys and leisure activities in rural and urban adolescents in Norway. *Health promotion int*, 17(1) PP: 21-30.
4. Azkiya, M., Tavkkoli, M. (2006). Meta-analysis of job satisfaction in educational organizations. *Journal of social science*, 27, pp: 1-26. (Persian).
5. Decoster, J (2003). Meta - Analysis Notes. ([Http: /www.stat – help.com](http://www.stat – help.com)) .
6. GHafuri, F., Rahmanseresht, H., kuzehchian, H., Ehsani, M. (2003). Attitude of physical education specialists toward to role of mass media (radio, television and publications) in tend general public to Championship sport and sport for all. *Harkat journal*, 16, pp: 57-78. (Persian).
7. GHareh, M. A. (2004). Sport for All's situation and compare it with the number of selected countries in the world. PHD thesis, faculty of physical education, university of khatazmi. (Persian).
8. GHasemi, V. (2008). Determinants Structural and capital of health lifestyle-oriented. *Social Problems of Iran*, 16(63), pp: 181-213. (Persian).
9. Hopkns, W.G. (2001). Anew view of statistics: meta-analysis. <http://www.sportsci.org>.
10. Hulleyard, R., Mood, D. & Morrow, J.R. (1996). *Interpreting Research insport and Exercise science*. Mosby Publishers, St Louis, MO.
11. Jafarinikoo, A., sohrabi, P., aliabadi, S. (2013). Factors affecting naja involvement in the sport with technique to measure customer satisfaction. *Journal of teaching in Police Sciences*, 1(1), pp: 99-120. (Persian).
12. Javadipoor, M., samieniya, M. (2012). Sport in Iran and develop the vision, strategy and future plans. *Practical research in sport management*, 4, pp: 21-30. (Persian).

13. Kordi, M. R. (2004). The Role of press and mass media in the sports of Iran. Research project, Tehran, faculty of physical education. (Persian).
14. Last, J.m. (1995). A Dictionary of Epidemiology. 3rd Edition. Oxford University Press.
15. Mehdizadeh, R., Andam, R. (2014). Developing strategies of "Sport for All" in Iran Universities. Sport Management Studies, 22, pp: 15-38. (Persian).
16. Moindini, J., sanatkah, A. R. (2012). Socio-cultural factors influencing the attitudes of citizens to Sport for All (Case Kerman). City study, 2(3). pp: 149-78. (Persian).
17. Molaie, S. (2014). Compare the existing and desired situation institutionalization of Sport for All in Tehran, M.A thesis, faculty of physical education, university of Tehran. (Persian).
18. Momtazbakhsh, M., Fakur, Y. (2007). Survey strategies to promote women's Sport for All Police University. Danesh-e- entezami journal, 9(2), pp: 53-62. (Persian).
19. Motamediyani, M., Madadi, B., asgarian, F. (2009). Description of trend or tendency Tabrizi citizens to Sport for All. Research on Sport Sciences, 23, pp: 68-97. (Persian).
20. Motie langrodi, T., yaghoobi, N., Moghadamzadeh, A. (2010). Meta-analysis studies in the fall children in the years 1373 to 1385 the Foundation martyr and Veterans Affairs. Research in educational systems. 23(4), pp: 117-43. (Persian).
21. Prins, Richard G. Sigrid M, Mohnen Frank J, van Lenthe, J. B. & Anke, O. (2012) . Are neighbourhood social capital and availability of sportsfacilities related to sports participation among Dutch adolescents? International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity.9 (90), PP: 2-11.
22. Rahmaniniya, F. (2003). The development of sport with regard to the correct spending leisure time of youth. Monthly Bulletin of Physical Education office boys. Department of Physical Education and Health, Ministry of Education, p: 169. (Persian).
23. Ramazaninejad, R. Rahmaniniya, F. Taghavi, S. A. (2007). Survey motivations of Participants in the general sport in open spaces. Journal of sport management, 2, pp: 5-19. (Persian).
24. Ramazaninejad, R. SHafie, SH. SHafie, M. R. Dehpanah, S. (2008). Compare the motivation to participate in various sporting activities among different groups of the city Shiraz. Journal of sport management and motor behavior. 5(9), pp: 71-85. (Persian).
25. Mull, R. F., Kathryn G., Bayless., Jamieson. M. (2005). Recreational sport management. Fourth edition.
26. Sadeghiyan, Z., Hoseni, E., Farzam, F. (2013). The Role of mass media in tend people of Hamedan city to sport. Journal of sport management and motor behavior, 10(20), pp: 35-44. (Persian).
27. Safavizadeh, A. (2002). The attitudes of male and female students on how to implement general physical education units 1 and 2 in the 80-79 school year in university of Amaikabir. M.a thesis, faculty of physical education, University of Tehran. (Persian).

28. Sajadi, N. Honari, H. Teymoori, A. (2010). Survey and Comparison of performance sport and recreation facility development, and the development of athletics Based Model Vayzbvrd. Research in sport management, 26, pp: 153-70. (Persian).
29. Saminiya, M. Peymanizadeh, H. Javidipoor, M. (2012). Pathology of strategy sport and development solutions based on the model of SWOT. Sport management studies, 20, pp: 221-38. (Persian).
30. Seyedameri, M., GHorbanbordi, M. (2012). Explain ways to attract and increase citizen participation in sport and recreation programs (Case Study: Orumiyeh). Researchs of sport management and motor science. 2(4), pp: 23-34. (Persian).
31. Shahbazi, M. shabani moghadam, K. saffri, M. (2013). Barriers and Solutions to the Sport for all in Iran. Majles& Rahbord, 20(76), pp: 69-79. (Persian).
32. Teymouri, A. (2006). Examination Comparative performance sport development center development center athletics. M.A thesis, Tehran, university of Tehran. (Persian).
33. World health organization (2003). Health and development through physical activity and sport, report. PP: 42-7.
34. Zarei, A. (2003). Leisure time university students of medical science, with an emphasis on sports and comparison it with others non-medical science. PHD thesis, Islamic Azad University, Olum and Tahghihat branch. (Persian).
35. Zarifi, M. Davoodi, K. (2012). National media and Sport for All development. Communication Research, 19(1), pp: 119-34. (Persian).

استناد به مقاله

حیدری، محمد، صابری، علی، کارگر، غلامعلی. (۱۳۹۶)، پاییز و زمستان). فراتحلیل مطالعات عوامل و راهکارهای جذب مردم برای توسعه ورزش همگانی در ایران طی ۱۰ سال گذشته. پژوهش‌های علمی و پژوهشی در ورزش تربیتی، ۶(۱۴): ۳۰-۱۱۱. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2017.3267.1213

Heydari. M., Saberi. A., Kargar. Gh. (2017 Fall & Winter). Meta-Analysis of Studies Factors and Strategies Attract People to the Development of Sport for All in the Last 10 Years. Research on Educational Sport, 6(14): 111-30. (Persian). Doi: 10.22089/res.2017.3267.1213

Meta-Analysis of Studies Factors and Strategies Attract People to the Development of Sport for All in the Last 10 Years

M. Heydari¹, A. Saberi², Gh. Kargar³

1. Ph.D. Student of Sport Management, Farabi Compose, University of Tehran, Iran
2. Assistant Professor of Sport Management, Farabi Compose, University of Tehran, Iran*¹
3. Associate Professor of Sport Management, University of Allame Tabatabai, Iran

Received: 2016/11/09

Accepted: 2017/01/16

Abstract

The purpose of this study was Meta-analysis of studies of factors and strategies to attract people to development of sport for all in Iran the last 10 years. Therefore 37 articles published in reputable journals internal was used, as a statistical population. In this case, among the population, 17 research papers, because of shared components, the correct sampling, and statistical methods and associated quality were evaluated for meta-analysis. From their 48 common components in the 17 studies were extracted and then in terms of effect size and power statistical test components of research, 14 components entered meta-analysis software. In this study, G. Power and meta-analysis software to determine rate of effect size tests and power statistical tests of the extracted components and also Test ANOVA was used to investigated mean difference components and their prioritize. The results of effect size analysis showed that all components extracted from the research have high effect size and power test. As well as F test results showed that there is significant difference between extracted components from the papers. Factors identified, including the media and development sport for all, facilities and equipment, training and awareness, officials and planners, financial and human resources for sport for all, physical health motivation for sport, achievement motivation and treatment for Sport for all. According to the results of research, Program should be to strengthen the infrastructure of sport, Planning and design of strategy and Codification design such as the health system Evolution and status of sport and the next step take steps in seeking funding and specialist human resources.

Keyword: Meta-analysis, Statistical Power, Effect Size, development of Sport for All

---

---

* Corresponding Author

Email: Ali_saberi1364@ut.ac.ir

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی